

LEVEN IN HET KLAD

De Wevelgemse americana van Het Zesde Metaal

“De zon schijnt, maar schijn bedriegt”, zingt Wannan Cappelle, spilfiguur van de groep Het Zesde Metaal. Die vaststelling tekent hem ten voeten uit: in zijn wereld is er geen licht zonder schaduw en geen liefde zonder de angst haar te verliezen.

De uit Wevelgem in West-Vlaanderen afkomstige liedjesschrijver heeft er jaren over gedaan om zijn eigen spoor te trekken, maar vandaag wordt zijn werk in de Vlaamse muzieksector als een belangrijke aanwinst beschouwd. Het Zesde Metaal is zelfs zo populair dat zijn lied ‘Ploegsteert’, over de tragische neergang van wielrenner Frank Vandenbroucke, door de luisteraars van Radio 1 naar de hoogste positie werd gestemd in de jongste ‘100 op Eén’-lijst. Daarmee gaf de band helden als Jacques Brel, Raymond van het Groenewoud of Jan De Wilde vrolijk het nakijken.

Wannan Cappelle is een veelzijdige artiest, die zich niet in een specifiek hokje laat dwingen. Tijdens zijn adolescentenjaren deed hij een poosje aan ballet en op zijn zestiende werd hij Belgisch kampioen triatlon. Door een probleem met zijn heup zag hij zich echter gedwongen de topsport vaarwel te zeggen. Eerst studeerde hij godsdienstwetenschappen in Leuven, daarna volgde een kleinkunstopleiding aan de Antwerpse Studio Herman Teirlinck. Cappelle maakte theatervoorstellingen met Wouter Deprez en Kristien Hemmerechts, publiceerde de novelle *Ontferm U* (Lannoo, 2015), was als coscenarist en acteur betrokken bij de televisieserie *Bevergem* en speelde een poosje gitaar bij de Nederlandse groep Roosbeef. “Die afwisseling tussen meerdere disciplines houdt mij scherp”, zegt hij daarover. “Al kom ik in mijn liedjes wél het dichtst bij wie ik ben.”

Cappelle zong aanvankelijk nog in het Engels. Zijn eigen stem vond hij pas toen hij zich, geïnspireerd door een optreden van Flip Kowlier, in zijn West-Vlaamse streektaal begon uit te drukken. Tijdens zijn kinderjaren had hij devoot naar Willem Vermandere geluisterd en mede dankzij rappers als

Voor de zanger van Het Zesde Metaal is het West-Vlaams de kortste weg van zijn hart naar zijn stem. Als geen ander spit hij de poëtische kwaliteiten van zijn dialect naar boven

’t Hof van Commerce (met Kowlier in de rangen) had het dialect zich, tegen het einde van de jaren nul, voorgoed van zijn folkloristische imago bevrijd. “Het West-Vlaams is mijn moedertaal, ik gebruik haar intuïtief. Wanneer ik een emotie wil overbrengen, hoef ik dus niet te acteren”, legt de artiest uit. “De taal is zeker geen doel op zich, maar dat authentieke lexicon maakt deel uit van mijn DNA. Het is een instrument dat mij helpt de dingen zo precies en ongekunsteld mogelijk gezegd te krijgen. In het Standaardnederlands zou me dat nooit lukken.”

Voor de zanger van Het Zesde Metaal is het West-Vlaams de kortste weg van zijn hart naar zijn stem. Als geen ander weet hij de poëtische kwaliteiten van zijn dialect naar boven te spitten, waardoor zijn liedjes net zo rijk en vanzelfsprekend klinken als die van Bob Dylan of Bruce Springsteen. Cappelle verstaat de kunst om met eenvoudige woorden een complexe werkelijkheid te vatten. Tegelijkertijd springt hij creatief om met beelden en metaforen. “De tijd maakt maar niet wijzer / De klok deelt een tik uit”, klinkt het ergens. “En al dromen we van fortuin / Het blijft een rad voor de ogen”. Bovendien houdt Wannan Cappelle van paradoxen: “De aarde warmt op, maar de wereld verkilt”, stelt hij vast in ‘Naar de wuppe’ (“Om zeep”). Andere voorbeelden: “Je hebt me gevangen, maar ik voelde me bevrijd” of “Ik heb niet geschoten, maar ik heb je geraakt”.

De muziek van Het Zesde Metaal houdt het midden tussen folkpop en indierock en wordt voornamelijk bevrucht door de Angelsaksische traditie

Wannes Cappelle manifesteert zich op zijn platen als een makelaar in ontroerend goed

die groepen als Wilco, eels en Radiohead heeft voortgebracht. Maar de songs van Wannes Cappelle en zijn vrienden vertonen net zo goed raakpunten met het oeuvre van Phosphorescent, Iron + Wine, Bonnie 'Prince' Billy en Bright Eyes. 'Laura Lauren', een nummer van de laatstgenoemde groep, werd zelfs bewerkt tot 'Lore' en kwam op de cd *Ploegsteert* terecht, waardoor sommigen het geluid van het Zesde Metaal als "Wevelgemse americana" gingen omschrijven. Sinds die plaat uit 2012, vier jaar na het debuut *Akattemets* ("Als ik al eens"), schrijft Cappelle samen met bassist Robin Aerts en is de bezetting van Het Zesde Metaal definitief in de plooi gevallen met Tom Pintens op toetsen en gitaar, Filip Wauters op gitaar en pedalsteel en Tim Van Oosten op drums.

Als tekstschrijver werpt Wannes Cappelle zich op als een chroniqueur van het dagelijkse leven, maar even vaak delft hij in de eigen ziel. Hij schetst herkenbare situaties en put daarbij regelmatig uit zijn jeugdjaren. 'Cowboy en Indiaan' handelt bijvoorbeeld over de schrammen en builen die je oploopt tijdens het opgroeien; over er niet bij horen en vernederd worden door diegenen die je het meest vertrouwt. Eén van de personages uit het lied, Stoute Thierry, duikt op *Akattemets* meerdere keren op en maakt later ook zijn opwachting op de cd *Nie voe kinders* ("Niet voor kinderen") uit 2014.

Cappelle manifesteert zich op zijn platen als een makelaar in ontroerend goed. Hoewel weemoed en melancholie de boventoon voeren, rijdt de zanger zich nooit vast in clichés. De figuren die zijn songs bevolken, zoeken stevast naar een rode draad in het leven. Niet zelden zijn ze op een traumatische manier hun illusies en onschuld kwijtgeraakt en worden ze geteisterd door bitterzoete herinneringen. Ze weten zich geen raad met de kaarten die het lot hun heeft toebedeeld ("Het leven is een quiz / Ik ken de vragen ondertussen van buiten / Maar het is multiple choice / Er is meer keuze dan ik kan gebrui-

ken"), hebben het gevoel dat hun wil is bevroren ("Ik maak niks af / Ik leef in 't klad") en gaan gebukt onder eenzaamheid ("Ik ben onderbemand") of spijt over verkeerde beslissingen.

Vriendschap beschouwt de zanger als het hoogste goed – "kameraden heb je voor het leven / Een lief is maar iets tijdelijks", stelt hij in 'Simpel' – en het verraad van geestgenoten, zoals in het schuimbekende 'Ik haat u nie', kan hem razend maken. Niettemin blijkt uit 'Gasten' dat hij, door voorrang te geven aan zijn ambities, zelf ook niet altijd even loyaal is.

Met zijn geboorteplek heeft Wannes Cappelle, getuige het druilerige 'Ier bie oes' ("hier bij ons"), een haat-liefdeverhouding. Een andere bron van frustratie is de taal, die hij als een ontoereikend communicatiemiddel ervaart. "Ik zocht naar uw lippen / Maar gij hield uw mond", horen we ergens. Tussen twee mensen klinkt niets luider – en voelt niets leger – dan de stilte. "Je zwijgt omdat je de dingen niet kunt benoemen, of uit verdriet / De woorden zijn met veel te veel, je krijgt ze door je keel niet".

Zoals de meeste liedjesschrijvers beschrijft Cappelle de liefde in al haar verschijningsvormen. In 'Verhus' staat bindingsangst centraal, in 'Keuning van de jacht' voert hij een opportunistische verleider op die er behagen in scheidt vrouwen te kwetsen. De verteller in 'Ik ga nie storen' is een go-between die, tegen beter weten in, bemiddelt tussen een vriendin en haar ex. In 'Last van u' en 'Nie gezond' wordt de liefde dan weer een destructieve kracht, een lichamelijk ongemak, een stoorzender die zich niet af laat zetten. Bij Het Zesde Metaal komt in het strijdperk tussen de seksen zelden een winnaar uit de bus. Relaties zijn als voertuigen die, nadat ze een poosje in gebruik zijn, hun glans verliezen en beginnen te sputteren. "En ik maar duwen / En jij maar trekken / We schakelen elkaar uit / In neutraal bergop achteruit", zucht Wannes Cappelle in 'De vrede'.

Wannes Cappelle, zanger en liedjesschrijver van *Het Zesde Metaal*. © Tine De Wilde

's Mans ontboezemingen nopen zelden tot vrolijkheid. En wanneer hij zich tot het opperwezen wendt, confronteert hij het vooral met zijn tekortkomingen: "God, keek jij misschien wat scheel, toen je de mens gemaakt hebt naar uw eigen beeld? / Ik geloof niets van al wat je zegt, want jij leeft in de wolken en ik leef in 't echt". Cappelle heeft al evenmin een hoge pet op van de manier waarop de menselijke soort de samenleving heeft georganiseerd. Soms kiest hij voor escapisme ("Gie, den otto en ik") of onthaasting ("Dag zonder schoenen"), maar vaker nog reageert Cappelle met woede en zwartgalligheid. In 'Nie voe kinders' is opgroeien synoniem met vechten tegen de dagelijkse sleur: "Je steekt je hoofdje vol met wat de wereld wil / Ze staan te wachten op u / Zie ze lachen / Echt, ze kunnen niet wachten om uw idealen af te pakken." Wie in het systeem wil meedraaien, moet er zich, tot op zekere hoogte, door laten corrumperen: "Het zit allemaal goed in elkaar / Nu ben je eindelijk voor het echte leven en voor kinderen klaar."

Op *Nie voe kinders* en *Calais* (2016) maakt introspectie meer en meer plaats voor afstandelijke observatie. Wannes Cappelle toont zich bezorgd en ontgoocheld over maatschappelijke en politieke tendensen. De titel van de jongste cd van *Het Zesde Metaal* roept dan ook wrange associaties op. Calais, de stad waar talloze vluchtelingen hun toekomst-dromen in puin hebben zien vallen, is een symbool voor wanhoop en radeloosheid geworden. Cappelles ironie ("We zijn hier welgekomen / De mensen

zijn hier nog beschaafd") maakt de situatie nog schrijnender dan ze al is. In 'Naar de wuppe' wordt een al even weinig hoopgevend beeld geschetst van de ecologische, morele en ethische staat van de wereld. Met bedrieglijk optimistische argumenten als "Er wordt frequenter ontweken dan dat er wordt gebotst" en "Er zijn meer bommen gemaakt dan dat er zijn ontploft", maken we onszelf wijs dat het allemaal nog zo'n vaart niet loopt, al is het eigenlijk al vijf voor twaalf. Cappelle hekelt dan ook de *après nous le déluge*-mentaliteit van onze wereldleiders: "Het ruim is lek, de boot maakt water, maar de kapitein geeft show, hij zegt: verdrinken is voor later."

"Er moest me veel van de lever", zegt Wannes Cappelle daarover. "Had ik met mijn kwaadheid niets aangevangen, dan zou ik oneerlijk geweest zijn tegenover mezelf. De laatste jaren is het op bepaalde vlakken zo gortig geworden, dat zwijgen geen optie meer is."

Het *Zesde Metaal* bewijst dat je ook in het West-Vlaams de geest van Woody Guthrie levend kunt houden.

DIRK STEENHAUT

www.hetzesdemetaal.be